

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

127991

VU-86-Vyak. Shastra

व्याकरणशास्त्रम् (ऐच्छिकम्)

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2022

समय : 2 घण्टे 45 मिनट

पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकः अनिवार्यतो लेखनीयः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां खण्डानामुत्तराणि एकत्र एव लेखनीयानि ।
- (5) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतमाध्यमेन एव लेखनीयानि ।

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

12 × 1 = 12

(i) दुहशब्दस्य द्वितीया-बहुवचने किं रूपम् ?

(अ) दुहम्

(ब) दुहः

(स) धुक्षु

(द) दुहौ

(ii) विश्ववाहशब्दस्य षष्ठी-एकवचने किं रूपम् ?

(अ) विश्ववाद्

(ब) विश्वौहा

(स) विश्वौहः

(द) विश्वौहाम्

(iii) सम्प्रसारण-सञ्ज्ञाविधायकं सूत्रमस्ति -

(अ) सम्प्रसारणाच्च

(ब) वाह ऊट्

(स) सावनडुहः

(द) इग्यणः सम्प्रसारणम्

(iv) गिर्शब्दस्य प्रथमैकवचने किं रूपम् ?

(अ) गीः

(ब) गिरः

(स) गिरम्

(द) गिराम्

(v) किम्शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे सप्तम्यैकवचने किं रूपम् ?

(अ) कस्याः

(ब) काः

(स) कस्याम्

(द) कासु

(vi) 'वा नपुंसकस्य' इति सूत्रस्य उदाहरणं किम् ?

(अ) ददन्ति

(ब) तुदन्ती

(स) भान्ती

(द) पठन्ति

(vii) 'अहोभ्याम्' इत्यत्र का विभक्तिः ?

(अ) तृतीया

(ब) चतुर्थी

(स) पञ्चमी

(द) सर्वाः

(viii) 'प्रातर्' इत्यत्र अव्यय-सञ्ज्ञासूत्रं किम् ?

(अ) स्वरादि निपातमव्ययम्

(ब) तद्धितश्चासर्वविभक्तिः

(स) कृन्मेजन्तः

(द) क्त्वातोसुन्कसुनः

(ix) 'कृन्मेजन्तः' इत्यस्य उदाहरणम् अस्ति -

(अ) कृत्वा

(ब) अधिहरि

(स) विसृपः

(द) स्मारं-स्मारम्

(x) 'भवती' इत्यत्र डीप्-प्रत्यय-विधायकं सूत्रं किम् ?

(अ) ऋन्नेभ्यो डीप्

(ब) उगितश्च

(स) यञश्च

(द) द्विगोः

(xi) 'विद्या' इत्यत्र किं लिङ्गम् ?

(अ) पुल्लिङ्गम्

(ब) स्त्रीलिङ्गम्

(स) नपुंसकलिङ्गम्

(द) पुत्रपुंसकम्

(xii) 'नङन्तः' इति सूत्रस्य उदाहरणं नास्ति

(अ) यज्ञः

(ब) यत्नः

(स) प्रश्नः

(द) जयः

2. रिक्तस्थानानि पूरयत -

(i) एकाचो बशो भष् _____ ।

6 × 1 = 6

(ii) चतुरनडुहो _____ ।

(iii) टिड्ढाणञ् _____ ।

(iv) आयनेयीनीयियः _____ ।

(v) ऋकारान्ता मातृ _____ ।

(vi) भूमिविद्युत् _____ ।

3. अतिलघूत्तरात्मक प्रश्नाः

(i) 'लिट्' इत्यत्र हस्य ढत्वं केन सूत्रेण भवति ?

(ii) 'इयणः सम्प्रसारणम्' इति सूत्रस्यार्थो लेख्यः ।

(iii) 'उपानद्भ्याम्' इत्यत्र हस्य धत्वं केन सूत्रेण भवति ?

(iv) 'अहोभ्याम्' इत्यत्र रुत्वं केन सूत्रेण भवति ?

(v) 'तद्धितश्चासर्वविभक्तिः' इति सूत्रस्यार्थो लेख्यः ।

(vi) 'कुमारी' इत्यत्र डीप् - प्रत्यय - विधायकं सूत्रं लिखत ।

(vii) 'श्रीः' इत्यत्र विभक्तिविधायकं सूत्रं लिखत ।

(viii) कारकस्य परिभाषा लेख्या ।

(ix) 'कर्तुरीप्सिततमं कर्म' इति सूत्रस्यार्थो लेख्यः ।

(x) 'पुत्रेण सहागतः पिता' इत्यत्र विभक्तिविधायकं सूत्रं लेख्यम् ।

(xi) 'दाराः' इति शब्दः कस्मिन् लिङ्गे प्रयुज्यते ?

(xii) 'मिन्यन्तः' इति सूत्रस्यार्थो लेख्यः ।

खण्ड-ब

4. 'धुक्षु' इति रूपं साधयत ।

5. 'कः' इत्यस्य सिद्धिर्विधेया ।

6. 'अनाप्यकः' इति सूत्रस्य व्याख्या विधेया ।

7. 'उपानत्' इति रूपं साधयत ।

8. 'यः सौ' इति सूत्रस्य व्याख्या कार्या ।

9. 'स्वनडुत्' इति रूपं साधयत ।

10. 'वा नपुंसकस्य' इति सूत्रं व्याख्येयम् ।

11. 'जीवसे' इति रूपं साधयत ।

12. 'षिद्गौरादिभ्यश्च' इति सूत्रं व्याख्येयम् ।

13. 'तमब्रह्मणं किम् ? पयसा ओदनं भुङ्क्ते' पङ्क्तिरियं विवेचनीया ।

14. 'अकथितंच' इति सूत्रं व्याख्येयम् ।

15. 'उदधिः' इत्यत्र किं लिङ्गं केन सूत्रेण च भवति ?

2

16. 'कुरुः' इत्यत्र किं लिङ्गं केन सूत्रेण च भवति ?

2

खण्ड - स

17. अधोलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

$2 \times 1\frac{1}{2} = 3$

(क) चतुर्णाम्

(ख) अनडुद्भ्याम्

(ग) अयम्

18. अधोलिखितेषु कौ द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

$2 \times 1\frac{1}{2} = 3$

(क) उष्णिक्

(ख) द्यौः

(ग) चतस्रः

19. अधोलिखितेषु कौचन द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

$2 \times 1\frac{1}{2} = 3$

(क) स्वनडुही

(ख) कानि

(ग) तुदन्ती

20. अधोलिखितेषु कौचन द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

$2 \times 1\frac{1}{2} = 3$

(क) रामेण बाणेन हतो बाली

(ख) विप्राय गां ददाति

(ग) धावतोऽश्वात् पतति

खण्ड - द

21. अधोलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

2 × 2 = 4 ✓

(क) सुद्युभ्याम्

(ख) मघोनः

(ग) विश्वाराट्

(घ) सः

22. अधोलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

2 × 2 = 4 ✓

(क) बाला

(ख) सीमा

(ग) नदी

(घ) गार्गी

23. अधोलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ -

2 × 2 = 4 ✓

(क) हे राम !

(ख) हरिं भजति

(ग) अध्यास्ते वैकुण्ठं हरिः

(घ) जटाभिस्तापसः

3 - 3000

4 = 5 x 5

अभिज्ञ (छ)

प्रमाण (क)

अ (घ)

प्रमाण (ग)

4 = 5 x 5

अभिज्ञ (छ)

अ (घ)

4 = 5 x 5

अभिज्ञ (छ)

अभिज्ञ (घ)

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

